

پس از تصویب کلیات طرح اصلاح قانون مطبوعات، از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برگزار شد

سمینار نقد و ارزیابی قانون مطبوعات و اصلاحیه آن

معصومه محمدپور

سمینار دو روزه نقد و ارزیابی قانون مطبوعات و اصلاحیه آن طی روزهای ۱۲ و ۱۳ مردادماه - پس از تصویب کلیات طرح پیشنهادی مجلس - از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برگزار شد.

در این سمینار، که به عقیده بسیاری از حاضران لازم بود قبل از تصویب کلیات طرح در مجلس برگزار می‌شد، استادان ارتباطات، روزنامه‌نگاران، حقوقدانان و نمایندگان مجلس نظرات موافق و مخالف خود را پیرامون موضوعاتی چون ابهامات قانون فعلی مطبوعات، لزوم اصلاح آن و ضعف و قوت‌های طرح اصلاحیه بیان کردند تا در تصویب جزئیات طرح مورد استفاده نمایندگان قرار گیرد.

اما حال که در نیمه مهرماه گزارش شور دوم طرح از سوی کمیسیون مشترک ارشاد و هنر اسلامی و امور قضایی و حقوقی به مجلس ارائه شده، کارشناسان براین باورند که بسیاری از نکات و اشکالات مطرح شده در این سمینار در گزارش کمیسیون مشترک، نادیده گرفته شده و گاه در برخی موارد حتی در جهت خلاف نقطه نظرات ابراز شده عمل شده و محدودیت‌های شدیدی برای فعالیت‌های مطبوعاتی لحاظ شده است.

در نخستین روز سمینار سیدرضا تقوی نماینده تهران و رئیس کمیسیون ارشاد و هنر اسلامی و وسایل ارتباط جمعی مجلس شورای اسلامی ضمن اشاره به نواقص و نارسایی‌های قانون فعلی مطبوعات گفت: اصلاح قانون یک امر عادی و معمولی است و این جلسه می‌تواند با طرح بحث‌های خوب و مفید ما را در مجلس و به ویژه در کمیسیون مربوطه یاری کند. وی گفت: ما برای اینکه قانون را اصلاح کنیم، آیین‌نامه مجلس و روال کار را بررسی کرده‌ایم و کار غیرقانونی در این روند اتفاق نیفتاده است. عده‌ای مطبوعات را وحی منزل می‌دانند و می‌گویند هیچ‌کس حق برخورد با آنها را ندارد و عده‌ای هم قلم‌ها را صددرصد کنترل می‌کنند ولی ما هر دوی این دیدگاه‌ها را غلط می‌دانیم.

نماینده مردم تهران در ادامه افزود: دیدگاه سوم که مورد قبول ماست می‌گوید مطبوعات عامل رشد و بالندگی جامعه هستند و قلم هدیه الهی است اما باید در چارچوب قوانین حرکت کند تا بی‌نظمی در نظام تکوین و تشریح به وجود نیاید چراکه خروج از اصول و ضوابط می‌تواند حقوق عده زیادی را ضایع کند و اصلاحیه قانون مطبوعات نیز براساس حرکت

قانونمند در چارچوب قانون تنظیم شده است.

دکتر بهزاد پورسید، حقوقدان، سخنران بعدی با اشاره به مواد ۴، ۳ و ۵ قانون مطبوعات گفت: این بخش از قانون ضمانت اجرایی ندارد و حقوق در نظر گرفته شده برای مطبوعات در این قانون، جامع و مانع نیست.

وی درباره حق مالکیت معنوی نویسنده گفت: پیش از این قانونی در حمایت معنوی از نویسندگان، مصنفان، مؤلفان و هنرمندان و حفظ حقوق آنان تصویب شد اما برای نویسندگان مطبوعات چنین قانونی وجود ندارد. هر مطلبی خواه با اسم خود نویسنده و خواه با اسم مستعار در نشریات چاپ شود باید حق مالکیت معنوی و فکری آن برای نویسنده محفوظ باشد.

دکتر پورسید، واژه‌های دادگاه، محکمه و هیأت منصفه را در قانون مطبوعات مبهم خواهد و گفت: در اصلاح قانون مطبوعات باید صراحتاً این سه مقوله و چگونگی رسیدگی به تخلفات درج شود.

پیشنهاد تشکیل شورای عالی مطبوعات دکتر کاظم معتمدنژاد دیگر سخنران سمینار با تأکید بر اصول بنیادی حقوق

مطبوعات گفت: ما قبل از دیگران در اسلام از حق آزادی اندیشه و بیان برخوردار بوده‌ایم و لازم است قبل از هر قانونی بر منابع حقوقی خودمان تکیه داشته باشیم اما از طرفی چون مطبوعات از پدیده‌های نو در جامعه ما محسوب می‌شوند، به ناچار باید از تجربیات کشورهای غربی هم استفاده کنیم.

وی گفت: ما از آغاز تاکنون برای استقلال حرفه روزنامه‌نگاران کاری انجام نداده‌ایم و روزنامه‌نگاران مانند حرفه‌های دیگر از حقوق صنفی خود برخوردار نیستند. وی در ادامه با اشاره به ضرورت دگرگونی ساختاری قانون مطبوعات افزود: پیشنهاد من این است که به جای هیأت نظارت، «شورای عالی مطبوعات» تشکیل شود. این شورا می‌تواند به حل مسائل گوناگون مطبوعات در زمینه‌های مختلف کمک کند. امروز، نظارت بر مطبوعات توجیه‌پذیر نیست. این شورا با داشتن هیأت‌های مختلف از جمله رسیدگی به یارانه‌های مطبوعاتی و رسیدگی به امر نظارت بر مطبوعات می‌تواند جای هیأت نظارت را بگیرد.

دگرگونی قانون تأسیس مطبوعات، تأکید بر ایرانی بودن مطبوعات، صدور گواهی ثبت به جای امتیازنامه، ایجاد یک دفتر مرکزی نشریات که گزارش سالانه از کار مطبوعات ارائه دهد و تعریف حقوقی مؤسسه مطبوعاتی از دیگر موارد پیشنهادی دکتر معتمدنژاد در اصلاح قانون مطبوعات بود.

هیچ‌کس با نظارت بر مطبوعات مخالف نیست

«در ابراز نظرها، مخالفتی با نظارت بر مطبوعات نیست. نظارت به این معناست که مطبوعات آزادانه، مطالبی را که به مصلحت کشور است چاپ کنند و پس از چاپ، نشریه آنها مورد ارزیابی قرار گیرد.»

■ **دکتر معتمدنژاد، استاد روزنامه‌نگاری: پیشنهاد من این است که به جای هیأت نظارت، «شورای عالی مطبوعات» تشکیل شود. این شورا می‌تواند به حل مسائل گوناگون مطبوعات در زمینه‌های مختلف کمک کند.**

■ **دکتر محسن اسماعیلی، حقوقدان: هیأت نظارت یک نماد اداری است و تنها حق رسیدگی شکلی و اداری دارد و نباید رسیدگی محتوایی بکند. صدور حکم قضایی به عهده دادگاه است نه یک نهاد اداری.**

اختیار هیأت نظارت است نباید جنبه حکم به معنای حقوقی آن داشته باشد چرا که هیأت نظارت یک هیأت اجرایی و اداری است و صدور حکم قضایی بر عهده دادگاه است.

وی در پایان با تأکید بر ضرورت حذف واژه امتیاز گفت: اجازه انتشار نشریه برای مردم یک حق است و نه یک امتیاز و این واژه باید از قانون حذف شود و به جای آن کلمه «پروانه» به کار گرفته شود.

ناظر و فاعل باید در عرض هم باشد

دکتر محسنیان‌راد، استاد دانشگاه، ضمن بررسی تاریخی جایگاه نظارت در قوانین مطبوعاتی ایران به ارائه مدلی از رابطه ناظر - فاعل و فعل پرداخت که در چهار حوزه آن شاهد وجود بالاترین نوع نظارت (همرنگی) تا آزادترین نوع آن که به انطباق می‌انجامد هستیم.

وی گفت: هم‌رنگی فرایندی است که فرد به الگوها و ارزش‌های محیط خود بی‌چون و چرا گردن می‌نهد و روحیه‌ای منافقانه ایجاد می‌کند در حالی که انطباق، یک فرایند آگاهانه است و ضرورت دارد که در رابطه ناظر و فاعل اصل انطباق در نظر گرفته شود و این دو هم‌وزن یکدیگر فرض شوند و در تعامل با هم باشند.

وی در ادامه افزود: اما در نظارت فعلی وزن ناظر و فاعل یکسان نیست و رابطه، عمودی است نه افقی و این دو در طول هم قرار گرفته‌اند در حالی که می‌باید در عرض

دکتر محسن اسماعیلی، حقوقدان، ضمن بیان مطلب فوق با تأکید بر مشخص شدن حدود وظایف و اختیارات هیأت نظارت در قانون افزود: قواعد حاکم بر نظارت شامل دو دسته شکلی و محتوایی است. از لحاظ محتوایی هیأت نظارت یک شخص حقوقی است و اصل در اشخاص حقوقی عدم صلاحیت آنهاست و تا قانون وظیفه‌ای را صراحتاً برعهده آنان نگذارد هیچ‌کاری نمی‌توانند بکنند به همین دلیل وظایف این هیأت باید صریحاً در قانون مشخص شود و از این حالت ابهام بیرون بیاید.

وی در ادامه گفت: صلاحیت یک هیأت اداری برای رسیدگی به تخلفات از سال ۶۴ به قانون مطبوعات اضافه شده است و این مسئله برمی‌گردد به ضرورت‌های جنگ تحمیلی و شرایط آن زمان، از این رو این هیأت فقط صلاحیت رسیدگی شکلی و اداری دارد و نباید رسیدگی محتوایی بکند. به صراحت معتقدم باید در قانون حق لغو پروانه از این هیأت گرفته شود و تنها حق توقیف‌های کوتاه‌مدت آن هم در شرایط اضطراری به این هیأت داده شود.

وی گفت: از سوی دیگر این هیأت عده و عده لازم برای رسیدگی به حجم کار بالای عرضه شده را ندارد و از این رو باید از یک سازمان مقتدر برخوردار باشد. در حال حاضر هیأت نظارت در قبالت اختیارات زیادی که دارد در برابر هیچ‌کس پاسخگو نیست. همچنین آنچه که در ید

هم باشند.

دکتر محسنیان‌راد افزود: از برخورد سه طیف ناظر، فاعل و فعل، چهار حوزه ایجاد می‌شود و حوزه‌ای که ما در آن به سر برده‌ایم عمده‌تاً حوزه دال یعنی مقدس شمردن غیرمقدس‌ها بوده است و به نظر می‌رسد نیل واژه نظارت به حوزه دال و تجربه تاریخی ایران ایجاب می‌کند واژه مذکور را به کناری نهاده و واژه مناسب‌تری را برگزینیم که در برگیرنده مفاهیمی باشد که کار روزنامه‌نگاری را خدمتی اجتماعی می‌داند و احساس فضای مطلوب حرفه‌ای را فراهم می‌کند.

خود خبرنگار یا نویسنده مسؤول است؟ برخلاف ماده ۲۷ که مدیرمسئول را مسؤول می‌شناسد ماده ۲۵ می‌گوید «هرکس» و این تعبیر، ظهور در مسؤولیت مرتکب دارد نه مدیرمسئول و این مسأله نشان می‌دهد که قانون فعلی مطبوعات نمی‌تواند به صراحت اعلام کند که تنها مدیرمسئول پاسخگو است.

وی در ادامه با اشاره به مشکلات قانون فعلی در رابطه با حضور هیأت منصفه در دادگاه گفت: تضمین حضور هیأت منصفه در دادگاه، تداوم این حضور و مجازات‌هایی هم که در قبال

این اصل آموزه‌ای داریم که برخی اعمال ناخوشایند هستند ولی به حدی زشت و قبیح نیستند که جرم محسوب شوند و از سویی هم آنچنان ساده نیستند که در نظر گرفته نشوند، پس باید یک رفتار پیش‌بینانه در مورد آنها در نظر گرفته شود و آن هم این است که در یک حد واسطی برقرار شود تحت‌عنوان تخلفات و تقصیرهای انضباطی. به این ترتیب دیگر لازم نخواهد بود که تخلفات صنفی در دادگاه‌های مطبوعاتی آن هم با آن حجم کار بالا و طولانی شدن زمان رسیدگی بررسی شوند. به نظر من این تخلفات اگر در مراجع غیردادگستری رسیدگی شود بهتر است.

وی در ادامه افزود: لازم است جرایم مطبوعاتی به شکل احصا شده مشخص شوند تا از برداشت‌ها و تفسیرهای مختلف جلوگیری شود.

وی با طرح این سؤال که آیا تمام جرایم که محل وقوع آنها یک نشریه است باید علنی رسیدگی شوند یا نه گفت: پاسخ به این سؤال ما را در تدوین قوانین آینده یاری خواهد کرد. یک اصل مسلم عقلی هم هست که هر جا که مصلحت عموم بر مصلحت فردی غلبه یافت می‌بایست دادگاه غیرعلنی برگزار شود.

دومین روز سمینار، با برگزاری سه جلسه بحث آزاد در مورد مواد اصلاحیه پیشنهادی مجلس پی‌گرفته شد. موضوع نخستین میزگرد که دکتر معتمدنژاد، دکتر شعبانی و منیژه شعاعی (روزنامه‌نگار) در آن شرکت داشتند، «حقوق مطبوعات» بود.

در ابتدای این میزگرد دکتر معتمدنژاد ضمن اشاره به سخنرانی روز قبل خود گفت: «چند مسأله» مهم و اساسی در زمینه حقوق مطبوعات وجود دارد که باید مشخص شود:

۱. مسائل مربوط به تأسیس مطبوعات

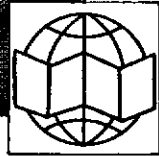
عدم حضور در نظر گرفته شده است همه دارای ابهام است و زیاد کارساز به نظر نمی‌رسند.

لزوم جداسازی تخلفات صنفی از جرایم مطبوعاتی

دکتر شعبانی، حقوقدان، آخرین سخنران روز اول سمینار بود و در سخنرانی خود تحت‌عنوان تخلفات و جرایم مطبوعاتی، ضمن بررسی تعریف قانونی جرم گفت: در مقام قانونگذاری، قانونگذار باید مجازات‌ها را متناسب با فطرت و ذات آن جرم تعیین کند. براساس

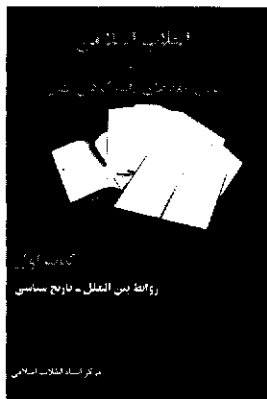
نویسنده یا مدیرمسئول، کدام پاسخگو هستند؟

دکتر غلامحسین الهام، حقوقدان و استاد دانشگاه تهران در سخنرانی خود تحت‌عنوان «آیین دادرسی مطبوعاتی» به بررسی نقایص موجود در قانون در این زمینه پرداخت. وی با اشاره به مسأله پاسخگو بودن مدیرمسئول در قبال تک تک مطالب نشریه گفت: طبق نظریات فقهی هرکس مسؤول عمل خودش است اما در مورد جرایم مطبوعاتی به هر حال باید دید که آیا بر اثر اهمال در کنترل مدیرمسئول مشکلی پیش آمده یا اینکه

کتابهای تازه

علی نیما

انقلاب اسلامی در پایان نامه های دانشگاهی جهان، کتاب اول: روابط بین الملل - تاریخ سیاسی / تدوین: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸، ۳۶۸ ص، ۱۴۰۰ تومان.

کتاب حاضر در دو بخش «روابط بین الملل و سیاست خارجی» و «تاریخ سیاسی» گردآوری شده است. پایان نامه ها براساس حروف الفبای فارسی عناوین ترتیب یافته و شناسنامه عنوان لاتین آنها نیز در آخر هر رساله به صورت پانویس آورده شده است.

عنوان برخی از پایان نامه های فهرست شده در کتاب را با هم مرور می کنیم:

تصویر ایران در نیویورک تایمز و تایمز در طول سالهای ۷۸-۱۹۶۸ (پیروز شمارغفاری)، آزادسازی گروگان ها در ایران (راسل لی مولن)، ارتباطات جمعی در جامعه مهاجران ایرانی (بورلی کتیرایی)، انعکاس اخبار مسلمانان در رسانه های گروهی آمریکا (عطیه عبدالعزیز الزهرانی)، بررسی گزارش های روزنامه های طراز اول آمریکایی و انگلیسی از انقلاب ایران (رابرت آرتور بمبریج) تاریخ جنبش دانشجویان ایرانی خارج از کشور (افشین متین اصغری) تحلیل تصویر ایران در نیویورک تایمز (فلورین عشقی) تصویر ایران در نیویورک تایمز (محمد تدین) و...

ارتباطات / سارا آنجلس، مترجم: یونس شکرخواه، تهران: نشر آتش، ۱۳۷۸، ۱۵۰ ص، ۶۰۰ تومان.

نشر آتش، ناشر کتاب ارتباطات، در یادداشت ابتدایی خود، سه ویژگی اصلی این کتاب را سادگی زبان، نحوه ارجاع مطالب به یکدیگر - که مثل متون اینترنتی به هم مرتبط می شود - و مخاطب عام آن نامیده است.

در فصل های پنجگانه کتاب عناوین زیر به چشم می خورد:

فصل اول: چهره به چهره؛ بخش نامه و پست الکترونیک، حکم قانون، و...

فصل دوم: چه صدای باشکوهی؛ ایده های صوتی، موسیقی در گوش آنها؟، و...

فصل سوم: سیاه و سفید؛ نخستین نوشته ها، واژه پردازها، مرکب چینی، ساختن کاغذ، کتان مرگبار، کاغذ باطله، و...

فصل چهارم: در تصویر؛ نخستین دوربین ها، در تاریکی، تفکر نگاتیو، و...

فصل پنجم: پخش خبر؛ روزنامه ها، رکورددار انتشار، روزنامه های بزرگ، و...

پوشش
خبری
اسلام
در غرب

ادوارد سعید
پوشش خبری اسلام در غرب

پوشش خبری اسلام در غرب، / ادوارد سعید، ترجمه: دکتر عبدالرحیم گواهی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۳۴۰ ص، ۹۴۰ تومان.

ادوارد سعید، در مقدمه کتاب نوشته است: «این سومین و آخرین کتاب از مجموعه کتاب هایی است که در آنها سعی کرده ام تا رابطه جدید جهان اسلام، اعراب و مشرق زمین، از یک طرف با غرب، فرانسه، بریتانیا و به ویژه ایالات متحده آمریکا، از طرف دیگر را مورد بحث قرار دهم. کتاب شرق شناسی، کلی ترین اثر در این مجموعه است.

... کتاب دوم، تحت عنوان مسأله فلسطین، تاریخچه ای است از تلاش و مبارزه بین ساکنان بومی عرب، عمدتاً مسلمانان سرزمین فلسطین با حرکت صهیونیستی... در کتاب حاضر، موضوع سخن من بسیار معاصر است: یعنی عکس العمل های غرب و به ویژه آمریکا به جهان اسلام، که از اوایل قرن هفدهم، به عنوان موضوعی کاملاً مطرح، ولیکن به طور نفرت آمیزی پر از مشکل و مسأله تصور شده است... امروزه اسلام در اخبار مغرب زمین به نحو حیرت انگیزی به صورت مسأله و یا زخم اجتماعی مطرح می شود. کتاب سعید دارای سه فصل به شرح زیر است: اسلام به عنوان خبر (اسلام و غرب، جوامع یا کانون های تفسیر، واقعه پرنسس بنابر قراین موجود)، داستان ایران (جنگ مقدس، از دست رفتن ایران، مفروضات امتحان نشده پنهان، کشوری دیگبر)، دانش و قدرت (سیاست های تفسیر اسلام: شناخت متعارف و شناخت ضد متعارف، دانش و تفسیر).

۲. مسائل مربوط به مقررات حقوقی حاکم بر مندرجات مطبوعات (و حتی سایر وسایل ارتباط جمعی و سخنرانی‌ها)
۳. مسائل مربوط به استقلال حرفه‌ای روزنامه‌نگاران و اخلاق حرفه‌ای
۴. مسأله حقوق مؤلف و مصنف که باید با توجه به نیازهای روز، قوانین قبلی روزآمد شوند.

دیگر شرکت‌کننده میزگرد خانم شعاعی، روزنامه‌نگار بود. وی ضمن ابواب تأسف از اختصاص تنها ۸/۴ درصد از حجم قانون فعلی به حقوق مطبوعات در مقابل سهم ۸۶/۲ درصدی فصل جرایم و مجازات‌ها و محدودیت‌ها گفت: متأسفانه در طرح ارائه شده توسط نمایندگان مجلس نیز تغییر محسوسی در این رقم پدید نیامده است و همچنان حرف زیادی از حق روزنامه‌نگاران و مطبوعات به میان نیامده است.

وی گفت: حقوق روزنامه‌نگاران دارای دو پایه اصلی استقلال حرفه‌ای و امنیت شغلی است. در اصلاحیه اگر چه ذکر شده که هیچ مقام دولتی حق پنهان کردن اطلاعات را ندارد و در صورت این کار مدتی از خدمت برکنار می‌شود اما هیچ ضمانت اجرایی برای آن وجود ندارد تا ضامن منافع روزنامه‌نگاران در قبال آنها و حتی مدیران مطبوعات باشد.

شعاعی در قسمت دیگری از سخنانش با اشاره به بند ۶ ماده ۵ اصلاحیه گفت: در این بند آمده است که محکومین دادگاه‌های انقلاب به هیچ وجه حق فعالیت مطبوعاتی ندارند و حتی جزء اعضای تحریریه نیز نمی‌توانند باشند. همین ماده در قانون فعلی هست ولی در مورد گرفتن پروانه. همه ما می‌دانیم که در سالهای ۵۸ تا ۶۵ عده زیادی از نوجوانان دبیرستانی توسط گروه‌های ضدانقلاب اغفال می‌شدند و عده زیادی هستند که سوابق محکومیت دارند اما در حال حاضر مثل یک شهروند عادی زندگی و کار می‌کنند و

از گذشته خود پشیمان هستند آیا این درست است که آنها را از اشتغال در حرفه مورد علاقه خود باز داریم؟

وی در مورد مسؤلیت پاسخگویی مطالب منتشر شده در مطبوعات افزود: برخلاف اصلاحیه که خبرنگار را نیز مجرم می‌داند باید بگویم که در این مورد مدیرمسئول باید پاسخگو باشد. چرا که جرم مطبوعاتی با عامل «نشر» است که تعریف حقوقی می‌یابد و تا زمانی که نوشته‌ای صرفاً روی کاغذ است جرمی اتفاق نیفتاده است. اما چه کسی مسؤول

از:
۱. اصل آزادی بیان و قلم؛
۲. اصل برخورداری از حق اطلاع‌یابی.
هرگونه رفتار مغایر با این دو اصل نیازمند دلیل و برهان قاطع است و برای اینکه این اصول را در عمل رعایت کنیم باید قیود اساسی آن مشخص شود و آنچه در این اصلاحات باید مدنظر باشد صراحت در اعلام این قیود است.

فعالیت مطبوعاتی و قواعد نظارت بر آن
دومین میزگرد با موضوع فعالیت

■ **جعفری، مدیرکل مطبوعات داخلی:** در تبصره ۱ ماده ۱۲ از تمام موارد ماده ۶ قانون به عنوان موارد توقیف نشریات یاد شده است و جایگاه توقیف و هیأت نظارت در اصلاحیه، آن قدر پررنگ شده است که نکته مثبت آن که گرفتن حق لغو پروانه است، در مقابل آن رنگ می‌بازد.

■ **عبدی، روزنامه‌نگار و عضو شورای سردبیری روزنامه سلام:** ترکیب پیشنهادی هیأت نظارت و اعضای که هیأت منصفه را انتخاب می‌کنند کفه ترازو را به نفع عده‌ای خاص سنگین می‌کند.

■ **بیژن مقدم، عضو شورای سردبیری روزنامه رسالت:** جنبه مثبت طرح اصلاحی لغو امکان تعطیلی نشریه توسط هیأت نظارت است، اما جنبه منفی آن بازگذاشتن دست این هیأت در توقیف نشریات است.

مطبوعاتی و قواعد نظارت بر آن با حضور دکتر محسنیان‌راد، دکتر محسن اسماعیلی، مهنوش جعفری مدیرکل مطبوعات داخلی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بیژن مقدم، عضو سردبیری روزنامه رسالت و عباس عبدی عضو سردبیری روزنامه سلام برگزار شد.

عباس عبدی ضمن انتقاد از نمایندگان مجلس برای ارائه طرح اصلاحیه قانون مطبوعات گفت: فرض کنیم این طرح با جزئیاتی که کم‌وبیش تغییر می‌کند تصویب شود، نتیجه آن چیست؟ معنای

انتشار آن است؟ مدیرمسئول. پس او باید پاسخگو باشد.

شعاعی در مورد افشای منابع خبری توسط خبرنگاران گفت: این بند نباید به موارد استثنایی مثل فاش نمودن اسرار نظامی منحصر گردد نه در تمام موارد. بدین ترتیب راه برداشت‌های شخصی نیز مسدود خواهد شد.

دکتر شعاعی نیز در این میزگرد با اشاره به اصول دربرگیرنده حقوق مطبوعات گفت: ما باید دو اصل مبنایی را در این بحثها در نظر بگیریم و آن دو اصل عبارتند

این مسأله کاملاً روشن است یعنی بقیه مطبوعات بروند کنار و فقط چند روزنامه بماند. چرا چیزی را که نتیجه‌اش کاملاً مشخص است مدام پیچیده می‌کنیم؟ این قانون اصولاً از فلسفه قانون‌نویسی تبعیت نمی‌کند. فلسفه قانون، مستقل از حاکمیت است و اگر قرار باشد قانونی را بنویسیم برحسب منافع خودمان و چند صباح دیگر آن را تغییر دهیم دیگر آن قانون برای مردم نیست.

عبدی در ادامه با اشاره به ترکیب پیشنهادی هیأت نظارت و اعضای انتخاب کننده هیأت منصفه در اصلاحیه افزود: با

علوم ارتباطات که علم گسترده و پیچیده‌ای است بررسی نکرد. من تصور می‌کنم هنوز نظریه تزریقی در بین مسئولان ما طرفدار داشته باشد. ارزیابی مطبوعات باید با توجه به کارکرد خاص آنها و در نظر گرفتن ماهیت آنها صورت پذیرد و اگر فرصت برای کارکردن روی این اصلاحیه داده شود قطعاً به نتایج بهتری دست خواهیم یافت.

بیژن مقدم عضو شورای سردبیری روزنامه رسالت نیز با اشاره به حدود اختیارات هیأت نظارت گفت: اگر هیچ دلیل دیگری برای اصلاح قانون مطبوعات

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز گفت: دیدگاه ما نسبت به نظارت بستگی مستقیم به نگرشمان در مورد آزادی مطبوعات و بیان دارد. در حال حاضر بحث نظارت و رای بحث آزادی است در حالی که نظارت باید در ذیل آزادی قرار گیرد. از سویی دیگر در تبصره ۱ ماده ۱۲ تمام مواد ماده ۶ قانون به عنوان موارد توقیف نشریات یاد شده است در حالی که ضرر توقیف در برخی موارد از لغو پروانه هم بیشتر است و جایگاه توقیف کنندگی هیأت نظارت آن قدر پررنگ شده است که نکته مثبت آن که گرفتن حق لغو پروانه است در مقابلش رنگ باخته است.

تخلف مطبوعاتی - هیأت منصفه

موضوع میزگرد پایانی دومین روز سمینار، تخلف مطبوعاتی و هیأت منصفه بود که مهندس مرتضی نبوی، مدیرمسئول روزنامه رسالت، دکتر فرقانی، رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، دکتر الهام، استاد دانشگاه و حقوقدان، مرتضوی، قاضی دادگاه مطبوعات و مهندس فیاضی، مدیرمسئول روزنامه قدس شرکت داشتند.

قاضی مرتضوی در ابتدا با اشاره به حجم پرونده‌های موجود در دادگاه مطبوعات که مورد رسیدگی واقع نشده‌اند و اینکه عدم حضور هیأت منصفه نیز بر طولانی شدن مدت آن می‌افزاید گفت: در ارتباط با نحوه انتخاب هیأت منصفه قانون دارای نقایصی است از جمله اینکه اگر وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی اقدام به معرفی اعضای پیشنهادی نکند کار تعطیل می‌شود و به این ترتیب قانونی که به اراده یک نفر نتواند اجرا شود در واقع دارای اشکال اساسی است.

همچنین در موارد مختلفی از قانون نسبت به مسؤلیت نویسنده یا مدیرمسئول ابهام وجود دارد چنانکه در

■ دکتر فرقانی، رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها: اگر دادگاه

انقلاب فعلی همان کارکرد دادگاه مطبوعات را دارد، دیگر چه لزومی دارد در نظامی که این همه مکانیزم برای کنترل متقاضیان دریافت مجوز وجود دارد، پرونده‌های مطبوعات به این دادگاه ارجاع شود؟

■ تجربه تاریخی ایران ایجاب می‌کند که واژه نظارت را به کناری نهاده و واژه مناسب‌تری را برگزینیم که دربرگیرنده مفاهیمی باشد که کار روزنامه‌نگاری را خدمتی اجتماعی می‌داند و احساس فضایی مطلوب حرفه‌ای را فراهم می‌کند.

جز ابهاماتی که در مورد وظایف هیأت نظارت هست وجود نداشت، این قانون نیازمند اصلاح بود. دکتر مهاجرانی به شدت مدافع حق هیأت نظارت برای تعطیلی نشریات است و این اختلاف همچنان وجود دارد. آنچه که در طرح اصلاحی است یک جنبه مثبت و یک جنبه منفی دارد. جنبه مثبت این است که امکان لغو امتیاز را صراحتاً از هیأت نظارت می‌گیرد ولی بازگذاشتن دست این هیأت در توقیف نشریات جنبه منفی آن است.

جعفری، مدیرکل مطبوعات داخلی

این ترکیب همچنان کفه ترازو به نفع عده خاصی است و به نفع حاکمیت. در گروه دیگر که مرجع تعیین‌کننده هیأت منصفه است باز هم کفه ترازو به نفع طرف مقابل روزنامه‌نگاران است. این قانون نیست بلکه تعیین روشی برای از بین بردن بنیان مطبوعات است.

دکتر محسنیان‌راد دیگر شرکت‌کننده این میزگرد ضمن انتقاد مجدد از به‌کارگیری واژه نظارت به واسطه بارمعنایی مترتب بر آن گفت: در تمام مباحث ارائه شده تنها از منظر حقوقی و سیاسی به این مسأله توجه شد و هیچ‌کس قضیه را از پنجره